ΜΟΥΣΙΚΗ

κατα τη γνωμη μου

του ΦΟΙΒΟΥ ΑΝΩΓΕΙΑΝΑΚΗ

Τέσσερις πιανίστες

Μ. Κούσουλα – Α. Παπαστεφάνου – Ντ. Βιάου – Ν. Γκέρνερ

Η εβδομάδα που πέρασε σημαδεύτηκε από τέσσερα ρεσιτάλ πιάνου· ένα μίνι φεστιβάλ κλειδοκυμβάλου, που έδωσε την ευκαιρία σε ορισμένους κοσμικούς ακροατές της Αθήνας να υπερηφανευτούν για τη μουσική, τάχα, ζωή της πρωτεύουσας. Ψευδαίσθηση, φυσικά, που οφείλεται στους υπερφορτωμένους κάθε χρόνο με μουσικές εκδηλώσεις μήνες Απρίλιο και Μάιο, πριν δηλαδή από το κλείσιμο της χειμερινής περιόδου.

Τα τέσσερα αυτά ρεσιτάλ, έτσι κοντά το ένα με το άλλο, ήταν ένα «γεγονός» ή, καλύτερα, ένα μάθημα.

Έδωσαν στον προσεκτικό ακροατή τα μέτρα της εποχής μας για το σύγχρονο πιανίστα. Κι όταν λέμε σύγχρονο, εννοούμε τον πιανίστα που φιλοδοξεί να έχει μια σταδιοδρομία. Όχι βέβαια τοπικού χαρακτήρα, μεταξύ του «Παρνασσού» της Αθήνας και κάποιας σάλας ελληνοξενικού Ινστιτούτου. Αλλά έξω από τα μουσικά σύνορα της χώρας μας. Εκεί όπου βρίσκεται αντιμέτωπος σ' ένα αέναο, εξουθενωτικό καλλιτεχνικό ανταγωνισμό.

Οι τέσσερις πιανίστες της εβδομάδας ήταν (χρονολογικά) οι Ελληνίδες **Μαρία Κούσουλα** και **Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου,** και οι αλλοδαποί **Ντιάνε Βιάου** από τον Καναδά και **Νέλσον Γκέρνερ** από την Αργεντινή. Όλοι τους βραβευμένοι, με σπουδές στην πατρίδα τους αλλά και στην Ευρώπη, κοντά σε προσωπικότητες της παιδαγωγίας του πιάνου. Και ακόμα, όλοι τους — περίεργη αλήθεια σύμπτωση — άνοιξαν το πρόγραμμά τους με Μπαχ, αποκαλύπτοντάς μας τη μουσική τους ταυτότητα και στις δύο πλευρές της: τεχνική και μουσική. Από δω και πέρα όμως, αφήνοντας τις όποιες κοινές και προπαντός τις μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ των τεσσάρων εκτελεστών, ας δούμε χωρίς συγκρίσεις τους πιανίστες μας.

Η επιλογή του προγράμματος της **Μαρίας Κούσουλα** είχε τη σφραγίδα ωδειακής νοοτροπίας. Ένα πρόγραμμα με Μπαχ, Μπετόβεν, Σοπέν και Ραβέλ, με έργα καταξιωμένα και ανανεούμενα διαρκώς από τις ποικίλες εκτελέσεις των μεγάλων του πιάνου, είναι όπως όλοι ξέρουμε, αβάσταχτο βάρος (και επικίνδυνο) για μια νέα βιρτουόζο. Ιδιαίτερα όταν η τεχνική, όπως στην περίπτωση της Κούσουλα, έχει ακόμα τόσες ελλείψεις: αδιαμόρφωτο ήχο, όχι πάντα καθαρή δαχτυλική τεχνική, παράλληλα με μια ρομαντική συναισθηματική στον Μπαχ και τον Μπετόβεν, ερμηνεία άλλων, παλαιών εποχών (Γαλλικό Ινστιτούτο, 11-5-88).

Ρηξικέλευθη πρωτοβουλία το πρόγραμμα της **Αλεξάνδρας Παπαστεφάνου,** με τρία μεγάλα έργα του Μπαχ: Παρτίτα αρ. 1 σε σι ύφεση μείζονα, 2 Πρελούντια, και Φούγκες και το Ιταλικό κοντσέρτο. Αναπάντεχο πρόγραμμα και σπάνιο για τα μέτρα της Αθήνας. Πολύ περισσότερο μάλιστα γιατί δίδεται από μια Ελληνίδα πιανίστα, που σταθερά αποκτά όλο και μεγαλύτερη εκτίμηση στο μουσικό ακροατήριο της Αθήνας.

Ο Μπαχ, της Παπαστεφάνου, πέρα από τη ζηλευτή, καθαρή τεχνική και την εκφραστική αυτοτέλεια της αντιστικτικής γραφής, είχε μια θελημένη απλότητα. Μακριά από κάθε τι που θα μπορούσε να θεωρηθεί εκφραστική καλλιέπεια, η μελωδία κυλούσε ακολουθώντας τους νόμους, θα λέγαμε, της βαρύτητας. Η αγωγή (τέμπι) κρατήθηκε σε αυστηρή σταθερότητα. Και η δυναμική απλώς υπογράμμιζε ένα τονισμό, μια «είσοδο», μια κατάληξη.

Τη σονάτα του Σούμπερτ, στο δεύτερο μέρος, δεν την ακούσαμε. Την ίδια ώρα έπρεπε να παρακολουθήσουμε και μια άλλη συναυλία («Ατεναίουμ», 12-5-88).

Μπαχ είχε στο πρόγραμμα της και η **Ντιάνε Βιάου.** Στο πρώτο μέρος τη Γαλλική Σουίτα σε σολ μείζονα και μια Παρτίτα. Και στο δεύτερο τους «Πίνακες σε μια έκθεση» του Μουσόρσκι. Χωρίς καμιά πλαστικότητα στη φράση, με δάχτυλική τεχνική δύσκαμπτη και εκφραστική ισοπέδωση των «χορών» και στα δύο έργα (Αλμάντ, Κουράντ, Γκαβότ, Ζίγκα κ.λπ.) ο Μπαχ μεταμορφώθηκε σε μια άχρωμη, ατελείωτη σειρά φθόγγων. Όσο για τον Μουσόρσκι, μια φράση μόνο. Δεν θυμόμαστε να έχουμε ξανακούσει τόσο εκκωφαντικά, επιθετικά, βάρβαρα φόρτε όπως αυτά της Ντιάνε Βιάου στους «Πίνακες» του Μουσόρσκι (Βρετανικό Συμβούλιο, 16-5-88).

Και ήρθε ο Αργεντινός **Νέλσον Γκέρνερ,** δεκαεννιά μόλις χρόνων, να αλλάξει το κλίμα, να δημιουργήσει άλλη ατμόσφαιρα στην Αθήνα. Να μας κάνει να ξεχάσουμε, έστω για λίγο, την κατάντια της μουσικής μας ζωής. Και να μας φέρει τα σημερινά πρότυπα της πιανιστικής τέχνης. Που δεν είναι άλλα από αυτά που ήσαν ανέκαθεν: **στέρεη τεχνική** και **ταλέντο.** Μ' ένα πρόγραμμα και αυτός με Μπαχ και Μπετόβεν (Πρελούντιο και Φούγκα και Σονάτα έργο 31, αρ. 3 αντίστοιχα). Και το θαύμα έγινε. Για άλλη μια φορά είδαμε τη δύναμη της τεχνικής, που δεν έχει κανένα άλλο στόχο παρά μόνον να διακονεί την έκφραση. Η τέλεια, ατσάλινη δαχτυλική τεχνική, ο εύπλαστος ήχος και το ταλέντο, το μεγάλο αυτό δώρο που του χάρισε η φύση, δίνουν στον Νέλσον Γκένερ, απεριόριστες ικανότητες. Ο νεανικός οίστρος στην εκτέλεση της μπετοβενικής σονάτας, η αυστηρότητα και το εσωτερικό τραγούδι στον Μπαχ, η εντυπωσιακή δυναμική μαζί με λεπτότατες λυρικές αποστροφές στη Σονάτα αρ. 3 του Προκόφιεφ, οι δύο σπουδές του Λιστ που παίχτηκαν, έτσι σαν ένα παιχνιδάκι (όχι όμως ως προβολή τεχνικής, αλλά της μουσικής, ναι, της μουσικής πλευράς), θα μείνουν για πολύ, πολύ καιρό στη μνήμη μας. Τι άλλο μένει παρά να ευχαριστήσουμε από καρδιάς τον δεκαεννιάχρονο Νέλσον Γκέρνερ («Ατεναίουμ» 17-5-88).

***Σημ. «Αυγής»:** Τα επανειλημμένα τυπογραφικά λάθη που γίνονται στην κριτική του συνεργάτη μας κ. **Φοίβου Ανωγειανάκη** (όχι αποκλειστικώς βεβαίως...) έφθασαν στο αποκορύφωμά τους στο σημείωμά του, του περασμένου Σαββάτου, με αποτέλεσμα να μπλεχτούν παράγραφοι και (στον τίτλο) η «Συμφωνική της Ε(λληνικής) Ρ(διοφωνίας) να μετατραπεί σε «συμφωνία» (πάλι καλά που δεν έγινε της Ε.Α.Ρ.). Ζητώντας συγνώμη από το συνεργάτη και τους αναγνώστες μας ζητάμε ταυτόχρονα και την κατανόησή τους — ελπίζοντας ότι ο «δαίμων» θα περιοριστεί, όσο το δυνατόν...*